
**TRANSPORT OBEKTLARIDA SODIR ETILADIGAN JINOYATLARNI OLDINI
OLISH VA FOSH ETISH**

Azizov Kamron Shuxrat o'g'li

IIV Akademiyasi 304-guruh kursanti

Transport xavfsizligi bosh boshqarmasi transport vositalarini qo'riqlash, yo'lovchilar, operatorlar va aholi xavfsizligini ta'minlashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Jinoiy taktikalar va xavfsizlikka tahdidlarning jadal rivojlanishi bilan ushbu agentlikdagi tezkor vakillar jinoyatlarning oldini olish va aniqlash bo'yicha innovatsion strategiyalarni qo'llashlari shart. Ushbu maqolada Transport xavfsizligi bosh boshqarmasi tezkor vakillari tomonidan transport vositalaridagi jinoyatlarga qarshi kurashda qo'llaniladigan taktikalar ko'rib chiqilib, faol choralar va turli manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish muhimligi ta'kidlangan. Profilaktik profilaktika strategiyalari: Operativ vakillar tomonidan qo'llaniladigan asosiy taktikalardan biri bu proaktiv oldini olish strategiyalarini amalga oshirishdir. Bunga transport vositalaridagi potentsial zaifliklarni aniqlash uchun muntazam ravishda xavflarni baholashni o'tkazish va ularni bartaraf etish uchun mustahkam xavfsizlik protokollarini ishlab chiqish kiradi. Tezkor kuzatuv tizimlari, kirishni nazorat qilish choralar va biometrik identifikatsiya usullari kabi ilg'or texnologiyalardan foydalanish jinoiy faoliyatning oldini olishga va transport vositalarining umumiy xavfsizlik holatini yaxshilashga yordam beradi. Xodimlar va xavfsizlik xodimlari uchun shubhali xattiharakatlarni aniqlash va xavfsizlik hodisalariga samarali javob berish bo'yicha o'quv dasturlari ham proaktiv oldini olish harakatlarining muhim tarkibiy qismidir. Razvedka ma'lumotlarini yig'ish va tahlil qilish: Jinoyatlarning oldini olish va fosh etishning yana bir hal qiluvchi taktikasi bu tezkor ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilishdir. tezkor vakillar huquq-tartibot idoralari, qidiruv xizmatlari va xavfsizlikning boshqa manfaatdor tomonlari bilan yuzaga kelayotgan tahdidlar va jinoiy harakatlar haqida tegishli ma'lumotlarni to'plash uchun yaqindan hamkorlik qiladi. Ushbu razvedka ma'lumotlarini tahlil qilish va naqshlar yoki tendentsiyalarni aniqlash orqali operativ vakillar xavfsizlik xavflarini faol ravishda hal qilishlari va potentsial jinoiy faoliyatni ular sodir bo'lishidan oldin to'xtatishlari mumkin. Prognozli tahlil va tahdidlarni baholash vositalaridan foydalanish razvedka operatsiyalari samaradorligi va samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Hamkorlik va ko'p agentliklarni muvofiqlashtirish: Transport vositalaridagi jinoyatlarga qarshi kurashda turli manfaatdor tomonlar o'rtasida samarali hamkorlik va muvofiqlashtirish muhim ahamiyatga ega. Transport xavfsizligi Bosh boshqarmasining tezkor vakillari xavfsizlik choralarini kuchaytirish bo'yicha axborot, resurslar va ilg'or tajribalarni almashish uchun transport organlari, huquqni muhofaza qilish idoralari, xususiy sektor sub'ektlari va mahalliy hamjamiyatlar bilan hamkorlik qiladi. Qo'shma o'quv mashqlari, stol usti simulyatsiyalari va ma'lumot almashish platformalari xavfsizlik hodisalari yoki favqulodda vaziyatlarda uzluksiz muvofiqlashtirish va javob berishga yordam beradi. Kuchli hamkorlikni yo'lga qo'yish va hamkorlik madaniyatini oshirish orqali operativ vakillar transport vositalarini yaxshiroq himoya qilish va jinoyatlarning oldini olish uchun jamoaviy tajriba va resurslardan foydalanishlari mumkin.

Bugungi tez sur'atlar bilan rivojlanayotgan dunyoda transport vositalari har kuni millionlab odamlarning qatnovi uchun zarurdir. Biroq, har qanday boshqa jamoat joylari kabi, avtobuslar, poezdlar, aeroportlar va metrolar kabi transport vositalari ham jinoyatlarga duch kelishi mumkin. Cho'ntak o'g'irligi va ta'qibdan tortib o'g'irlik, hujum va hatto terrorizm kabi jiddiy jinoyatlargacha - bu jinoyatlar yo'lovchilar va xodimlarning xavfsizligi va xavfsizligini buzishi mumkin. Bu jinoyatlarni fosh etish huquqbuzarlarning javobgarligini ta'minlash va kelgusida sodir bo'ladigan hodisalarining oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu maqolada biz ushbu jinoyatlarni transport vositalarida qanday fosh qilish mumkinligi haqida ba'zi taktikalarini muhokama qilamiz.

Transport vositalaridagi jinoyatlarni fosh etishning eng samarali taktikalaridan biri kuzatuv kameralaridan foydalanish hisoblanadi. Ko'pgina transport ob'ektlari jinoiy harakatlarni suratga olishga yordam beradigan videokuzatuv kameralari bilan jihozlangan. Rasmiylar gumonlanuvchilarni aniqlash va dalillar to'plash uchun ushbu yozuvlarni ko'rib chiqishi mumkin. Bundan tashqari, odamlar gavjum kutish joylari, chiptalar va avtoturargohlar kabi mumkin bo'lgan faol nuqtalarga kameralarni o'rnatish jinoyatchilarni oldini olishga yordam beradi va har qanday noxush hodisalar yuz berganda qimmatli dalillarni taqdim etadi. Yana bir taktika - yo'lovchilar va xodimlarni o'zlari guvoh bo'lgan har qanday shubhali harakatlar yoki jinoyatlar haqida xabar berishga undashdir. Ko'pgina transport vositalarida odamlar har qanday hodisalar haqida osongina xabar berishlari mumkin bo'lgan maxsus ishonch telefonlari, mobil ilovalar va elektron pochta tizimlari mavjud. Yo'lovchilar o'rtasida jinoyatlar to'g'risida tezkor xabar berish muhimligi to'g'risida xabardorlikni shakllantirish zarur. Xabar tarqatuvchi dasturlar va anonim maslahatlar odamlarni qasos olishdan qo'rmasdan ma'lumot bilan chiqishga undashda ham samarali bo'lishi mumkin. Bundan tashqari, huquq-tartibot idoralari, xavfsizlik xodimlari va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish transport vositalaridagi jinoyatlarni fosh etish borasidagi sa'y-harakatlarni kuchaytirishi mumkin. Mahalliy politsiya bo'limlari bilan hamkorlik qilish va jinoiy harakatlar, naqshlar va gumonlanuvchilar haqida ma'lumot almashish tezroq va samaraliroq tergovga olib kelishi mumkin. Qo'riqchilar va transport xodimlari bilan yaqindan hamkorlik qilish, shuningdek, potentsial tahdidlarni aniqlash va ular sodir bo'lischenidan oldin jinoyatlarning oldini olishga yordam beradi. Transport vositalaridagi jinoyatlarni fosh etishda aholi o'rtasida olib borilayotgan targ'ibot va targ'ibot dasturlari ham muhim ahamiyatga ega. Jinoyatlarning keng tarqalgan turlari, xavfsizlik bo'yicha maslahatlar va favqulodda tartib-qoidalar haqida ma'lumot berish yo'lovchilarga hushyor bo'lishga va har qanday shubhali xatti-harakatlar haqida xabar berishga yordam beradi. Transport vositalarida varaqalar, plakatlar va broshyuralarni tarqatish kengroq auditoriyani qamrab olish va jinoyatlar haqida xabar berishning ahamiyati haqida xabardorlikni oshirishga yordam beradi. Xulosa qilib aytganda, transport vositalarida sodir etilgan jinoyatlarni fosh etish yo'lovchilar va xodimlar xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Kuzatuv kameralari, hisobotlarni rag'batlantirish, hamkorlikni yo'lga qo'yish va jamoatchilikni ma'rifat qilish kabi taktikalardan foydalanib, biz jinoiy harakatlarni samarali ravishda fosh qilishimiz va kelajakdag'i voqealarning oldini olishimiz mumkin. Barcha manfaatdor tomonlar, jumladan, transport organlari, huquqni muhofaza qilish idoralari, yo'lovchilar va xodimlar uchun jinoyatlarga qarshi birgalikda kurashish va hamma uchun xavfsizroq muhit yaratish juda muhimdir.

Bugungi tez sur'atlar bilan rivojlanayotgan dunyoda xavfsizlik korxonalar, jamoalar va jismoniy shaxslar uchun ustuvor vazifa hisoblanadi. Jinoyatchilik darajasi va xavfsizlikka tahdidlarning ortishi bilan faoliyatni kuzatish va potentsial jinoyatchilarni oldini olish uchun samarali kuzatuv tizimlarini joriy etish muhim bo'lib qoldi. Asosiy hududlarda yuqori sifatli kuzatuv kameralarini o'rnatish va qorong'u yoki tanho joylarda to'g'ri yoritishni ta'minlash xavfsizlik va xavfsizlik choralarini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Kuzatuv tizimlari sodir bo'layotgan voqealarni real vaqt rejimida suratga olish orqali jinoyatlarning oldini olish va ularni ochishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Avtoturargohlar, kirish joylari va umumiy foydalanish joylari kabi muhim sohalardagi faoliyatni kuzatish orqali korxonalar va jamoalar shubhali xatti-harakatlarni tezda aniqlashlari va ularga javob berishlari mumkin. Bundan tashqari, kuzatuv kameralari potentsial jinoyatchilarning kuzatilayotganini bilganlarida jinoyat sodir etish ehtimoli kamroq bo'lgan shaxslardan to'xtatuvchi vosita bo'lib xizmat qiladi. Kuzatuv kameralarini o'rnatish haqida gap ketganda, aniq video tasvirlar va ishonchli ishlashni ta'minlaydigan yuqori sifatli uskunani tanlash muhimdir. Zamонави kuzatuv tizimlari harakatni aniqlash, tunda ko'rish va masofadan kirish kabi ilg'or funksiyalarga ega bo'lib, foydalanuvchilarga istalgan vaqtida istalgan joydan o'z mulklarini kuzatish imkonini beradi. Ishonchli kuzatuv texnologiyasiga sarmoya kiritib, korxonalar va jamoalar umumiy xavfsizlik va xotirjamlikni yaxshilashlari mumkin. To'g'ri yoritish samarali kuzatuv tizimining yana bir muhim jihatni hisoblanadi. Qorong'i yoki tanho joylar jinoiy harakatlarga ko'proq moyil bo'ladi, chunki ular bosqinchilarni himoya qiladi. Ushbu hududlarda etarli yoritishni ta'minlash orqali korxonalar va jamoalar ko'rinishni oshirishi va potentsial jinoyatchilarning oldini olishlari mumkin. Yaxshi yoritilgan joylar kuzatuv kameralariga aniq tasvirlarni olishga yordam beradi, bu esa shaxslar va hodisalarни aniqlashni osonlashtiradi. Xulosa qilib aytganda, kuzatuv tizimlari xavfsizlik choralarini kuchaytirish va jinoiy faoliyatdan himoya qilishda beba ho vositadir. Asosiy hududlarga yuqori sifatli kameralar o'rnatish va to'g'ri yoritishni ta'minlash orqali korxonalar va jamoalar faoliyatni samarali kuzatib borishlari va jinoyat sodir etilishidan oldin ularning oldini olishlari mumkin. Kuzatuv texnologiyasiga sarmoya kiritish nafaqat aqli qaror, balki jismoniy shaxslar va aktivlarning xavfsizligi va farovonligini ta'minlashga qaratilgan faol yondashuvdir.

Xavfsizlik masalalari har qachongidan ham ko'proq tarqalgan asrda jamoat transporti tizimlaridan foydalanayotgan shaxslar xavfsizligini birinchi o'ringa qo'yish zarur. Xavfsizlik xodimlarining, jumladan, qo'riqchilar, politsiya xodimlari va tranzit marshallarining mavjudligi transport vositalari ichida va atrofida xavfsiz muhitni yaratishda juda muhimdir. Bu mutaxassislar nafaqat potentsial jinoyatchilarga ko'rindigan to'siq bo'libgina qolmay, balki yuzaga kelishi mumkin bo'lgan favqulodda vaziyatlarga zudlik bilan javob berishda muhim rol o'ynaydi. Transport vositalarida xavfsizlik choralarini kuchaytirish muhimligini ta'kidlab bo'lmaydi. Har kuni millionlab odamlar jamoat transportidan foydalanadi, yo'lovchilar xavfsizligi va himoyasini ta'minlashga doimiy ehtiyoj bor. Xavfsizlik xodimlarining borligi yo'lovchilar uchun taskin beruvchi omil bo'lib, belgilangan manzilga borishda ularga xotirjamlik baxsh etadi. Bundan tashqari, ularning ko'rinishi yomon niyatli odamlarni to'xtatuvchi vosita bo'lib, ular sodir bo'lishidan oldin jinoyatlarning oldini oladi. Xavfsizlik xodimlari shubhali xatti-harakatlarni aniqlash, gavjum joylarni kuzatish va har qanday xavfsizlik tahdidlariga tezda javob berish uchun o'qitiladi. Ularning mayjudligi

---

xavflarni kamaytirishga va o'g'irlilik, vandalizm yoki yo'lovchilar o'rtasidagi janjal kabi hodisalarning oldini olishga yordam beradi. Baxtsiz hodisalar, tibbiy favqulodda vaziyatlar yoki zo'ravonlik harakatlari kabi favqulodda vaziyatlarda xavfsizlik xodimlari vaziyatni samarali va samarali hal qilish uchun jihozlangan bo'lib, barcha ishtirop etgan shaxslarning xavfsizligini ta'minlaydi. Bundan tashqari, xavfsizlik xodimlari va huquqni muhofaza qilish organlari o'rtasidagi hamkorlik transport vositalarida xavfsizlik masalalarini boshqarishda muvofiqlashtirish va aloqani yaxshilashga olib kelishi mumkin. Birgalikda ishlash orqali ushbu mutaxassislar axborot almashishlari, xavfsizlik protokollarini amalga oshirishlari va mumkin bo'lgan tahdidlarni o'z vaqtida bartaraf etishlari mumkin. Ularning birgalikdagi sa'y-harakatlari yo'lovchilar, xodimlar va keng jamoatchilik uchun xavfsiz va xavfsiz muhitni yaratishga hissa qo'sham. Transport organlari transport vositalari va uning atrofida xavfsizlik xodimlarini joylashtirishga ustuvor ahamiyat berishlari shart. Ularning mavjudligini ko'paytirish, tegishli tayyorgarlikni ta'minlash va zarur resurslar bilan jihozlash orqali biz umumiy xavfsizlik infratuzilmasini yaxshilashimiz va yo'lovchilar farovonligini himoya qilishimiz mumkin. Oxir oqibat, xavfsizlik xodimlariga sarmoya kiritish jamoat xavfsizligi va jamoat transporti tizimlarining uzluksiz ishlashiga sarmoyadir. Birgalikda biz hamma uchun xavfsizroq va xavfsizroq muhitni yaratishimiz mumkin.

Bugungi jadal rivojlanayotgan dunyoda transport tizimlarida yo'lovchilar va xodimlarning xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Xavfsiz muhitni saqlashning asosiy komponentlaridan biri cheklangan hududlarga ruxsatsiz kirishni cheklash uchun mustahkam kirishni nazorat qilish choralarini amalga oshirishdir. Klaviaturaga kirish tizimlari va biometrik skanerlar kabi murakkab texnologiyalardan foydalangan holda transport organlari xavfsizlik protokollarini sezilarli darajada yaxshilashi va muhim infratuzilmani potentsial tahidlardan himoya qilishi mumkin. Aeroportlar, vokzallar va avtovokzallar kabi transport markazlarini himoya qilishda kirishni nazorat qilish orqali rasmiylar jinoiy faoliyat, terrorizm va boshqa xavfsizlik tahidlari bilan bog'liq xavflarni samarali boshqarishi va minimallashtirishi mumkin. Transport vositalarining nozik joylariga ruxsatsiz kirish operatsiyalarda uzelishlarga olib kelishi, yo'lovchilar xavfsizligini buzishi va katta moliyaviy yo'qotishlarga olib kelishi mumkin. Klaviaturaga kirish tizimlari transport organlariga kirishni nazorat qilish va o'z ob'ektlari ichidagi harakatni kuzatish imkonini beruvchi ilg'or texnologiyadir. Klaviaturaga kirish tizimlari maxsus kirish ruxsatnomalari bilan dasturlashtirilgan shifrlangan kartalardan foydalanadi, bu esa vakolatli shaxslarga ruxsatsiz shaxslarni cheklab, belgilangan hududlarga kirishga imkon beradi. Ushbu tizimlar kirish darajalarini boshqarish, kirish va chiqish vaqtlarini kuzatish va xavfsizlik hodisalariga tezkor javob berishning qulay va samarali usulini taklif etadi. Biometrik skanerlar transport tizimlarida xavfsizlikni kuchaytiruvchi yana bir ilg'or kirishni boshqarish texnologiyasini taqdim etadi. Biometrik skanerlar shaxslarning shaxsini tekshirish va xavfsiz hududlarga kirish imkonini berish uchun barmoq izlari, yuzni tanish yoki iris naqshlari kabi noyob jismoniy xususiyatlardan foydalanadi. Biometrik skanerlarni kirishni nazorat qilish tizimlariga integratsiyalash orqali transport organlari autentifikatsiya jarayonlarini kuchaytirishi, shaxsni o'g'irlashning oldini olishi va faqat vakolatli xodimlarning kirishiga ruxsat berilishini ta'minlashi mumkin. Bundan tashqari, kirishni nazorat qilish choralarini kuzatuv tizimlari bilan birlashtirish transport vositalari uchun keng

---

qamrovli xavfsizlik yechimini ta'minlashi mumkin. Kirish nazorati tizimlarini videokuzatuv kameralar bilan bog'lash orqali rasmiylar real vaqt rejimida kirish nuqtalarini kuzatishi, shubhali harakatlarni aniqlashi va xavfsizlik buzilishiga proaktiv javob berishi mumkin. Ushbu integratsiyalashgan yondashuv vaziyatdan xabardorlikni oshiradi, xavfsizlikka tahdidlarni tezda aniqlash imkonini beradi va favqulodda vaziyatlarda muvofiqlashtirilgan javob berishni osonlashtiradi.

Bugungi tez sur'atlar bilan rivojlanayotgan dunyoda jamoat xavfsizligi butun dunyo bo'ylab transport tizimlari uchun tobora ortib borayotgan tashvishga aylandi. Aeroportlardan tortib vokzallargacha, avtovokzallargacha yo'lovchilar va xodimlarning xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Favqulodda vaziyatlarda tezkor va samarali aloqa potentsial tahdidlarning oldini olish va boshqarish uchun juda muhimdir. Transport tizimlarida favqulodda vaziyatlarda aloqani kuchaytirishning usullaridan biri vahima tugmalari, yordam stollari yoki favqulodda telefon liniyalari kabi turli tizimlar va protseduralarni amalga oshirishdir. Vahima tugmalari strategik ravishda transport markazlarida joylashtirilishi mumkin bo'lgan qimmatli vosita bo'lib, odamlarga bir tugmani bosish orqali favqulodda vaziyatlar haqida hokimiyatni ogohlantirish imkonini beradi. Ushbu ehtiyyotkor qurilmalar xavfsizlik buzilishi yoki tibbiy favqulodda vaziyat kabi yuqori stressli vaziyatlarda darhol yordam ko'rsatishi mumkin. Vahima tugmalari, ayniqsa, voqeа sodir bo'lgan joyga yaqin bo'lgan va tezda xabar berishi kerak bo'lgan xodimlar uchun foydali bo'lishi mumkin. Favqulodda vaziyatlarda aloqa qilishning yana bir samarali usuli - bu transport vositalarida yordam stollarini tashkil etishdir. Ushbu maxsus yordam stollari yo'lovchilar va xodimlar uchun jinoyatlar, shubhali harakatlar yoki boshqa favqulodda vaziyatlar haqida xabar berish uchun markaziy aloqa nuqtasi bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ushbu yordam stollarida o'qitilgan xodimlar vaziyatni baholashlari, tegishli resurslarni jo'natishlari va favqulodda vaziyatlarga javob berish jarayoni davomida yo'lovchilarni xabardor qilishlari mumkin. Yordam stollari, shuningdek, favqulodda bo'limgan vaziyatlarda ma'lumot va yo'l-yo'riq ko'rsatish, transport tizimida umumiyoq mijozlarga xizmat ko'rsatishni yaxshilash uchun qimmatli manba bo'lib xizmat qilishi mumkin. Bundan tashqari, favqulodda telefon liniyalari transport markazlari ichidagi favqulodda vaziyatlar haqida xabar berish uchun to'g'ridan-to'g'ri va an'anaviy aloqa vositasidir. Ushbu ajratilgan telefon liniyalariiga yo'lovchilar va xodimlar osongina kirishlari mumkin, bu ularga baxtsiz hodisalar, tartibsizliklar yoki jinoiy harakatlar kabi hodisalar haqida xabar berish imkonini beradi. Favqulodda telefon liniyalari orqali tez va samarali aloqa rasmiylarga zudlik bilan javob berish va jamoat xavfsizligiga potentsial xavflarni kamaytirish imkonini beradi. Vahima tugmalari, yordam stollari va favqulodda telefon liniyalarining kombinatsiyasini amalga oshirish orqali transport tizimlari favqulodda aloqa imkoniyatlarini oshirishi va yo'lovchilar va xodimlar uchun umumiyoq xavfsizlik va xavfsizlikni yaxshilashi mumkin. Ushbu faol choralar jinoiy faoliyatning oldini olishga, favqulodda vaziyatlarga javob berish harakatlarini tezlashtirishga va transport tizimidagi barcha shaxslar uchun xavfsizroq va xavfsizroq muhitni ta'minlashga yordam beradi. Texnologiyalar rivojlanishda davom etar ekan, transport organlari potentsial tahdidlardan oldinda turish va ularning xizmatlariga tayanadiganlarning farovonligini himoya qilish uchun samarali favqulodda aloqa tizimlarini moslashtirish va joriy etishda hushyor bo'lishlari kerak.

Jamoat transporti kundalik hayotimizning ajralmas qismiga aylangan bugungi shiddatli dunyoda yo'lovchilar va xodimlar xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Huquqbazarliklarning oldini olish bo'yicha ta'limning ahamiyatini e'tiborsiz qoldirib bo'lmaydi, chunki u odamlarni xavfsizlikni ta'minlash va jinoyat qurboni bo'lish xavfini kamaytirish uchun bilim va vositalar bilan ta'minlaydi. Huquqbazarliklarning oldini olish bo'yicha ta'lim-tarbiya ishlarining muhim yo'naliшlaridan biri ham yo'lovchilar, ham xodimlar o'rtasida muntazam tushuntirish ishlari olib borish, o'quv dasturlarini o'tkazishdan iborat. Ushbu kampaniyalar turli jinoyatlarning oldini olish choralar, jumladan, hodisalar haqida xabar berish, transport vositalarida xavfsiz bo'lish va jinoiy harakatlar qurboni bo'lmaslik bo'yicha shaxslarni o'rgatish uchun platforma bo'lib xizmat qiladi. Huquqbazarliklarning oldini olish bo'yicha ta'limning asosiy jihatlaridan biri bu hodisalar haqida qanday qilib samarali xabar berish haqida odamlarning xabardorligini oshirishdir. Yo'lovchilar va xodimlar favqulodda vaziyatlarda yoki jinoyat guvohi bo'lgan taqdirda kimga murojaat qilish kerakligini bilishlari juda muhimdir. Voqealarni zudlik bilan xabar qilish muhimligi to'g'risida xabardorlikni shakllantirish rasmiylar tomonidan tezkor choralar ko'rishga yordam beradi va keyingi jinoiy faoliyatning oldini oladi. Bundan tashqari, transport vositalarida xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha o'quv dasturlarini taqdim etish yo'lovchilar va xodimlarning farovonligini ta'minlashda juda muhimdir. Bunga odamlarni ogoh bo'lish, izolyatsiya qilingan joylardan qochish va ularning atrofidan ehtiyyot bo'lish kabi asosiy xavfsizlik choralariga o'rgatish kiradi. Shaxslarga ushbu bilimlarga ega bo'lish orqali ular o'zlarini himoya qilish va jinoyat qurboni bo'lish xavfini kamaytirish uchun faol choralar ko'rishlari mumkin. Bundan tashqari, jamoat transportida umumiylar xavfsizlik va xavfsizlikni ta'minlashda shaxslarni jinoyat qurboni bo'lmaslik bo'yicha o'rgatish muhim ahamiyatga ega. Bu shaxsiy xavfsizlik bo'yicha maslahatlar berishni o'z ichiga olishi mumkin, masalan, qimmatbaho narsalarni himoya qilish, cho'ntak o'g'rilaridan xabardor bo'lish va shaxsiy ma'lumotlarni begonalar bilan baham ko'rmaslik. Ushbu profilaktika choralarini qo'llash orqali shaxslar jinoiy harakatlar qurboni bo'lish ehtimolini kamaytirishi mumkin. Xulosa qilib aytganda, jamoat transporti tizimida yo'lovchilar va xodimlar xavfsizligi va xavfsizligini ta'minlashda huquqbazarliklarning oldini olish bo'yicha ta'lim muhim rol o'ynaydi. Muntazam xabardorlik kampaniyalari va o'quv dasturlarini o'tkazish orqali shaxslar o'zlarini himoya qilish, hodisalar haqida samarali xabar berish va hamma uchun xavfsizroq muhit yaratishga hissa qo'shish uchun zarur bilim va ko'nikmalar bilan jihozlanishi mumkin. Transport organlari va manfaatdor tomonlar jamoat transporti tizimlarining umumiylar xavfsizligi va xavfsizligini oshirishda faol chora sifatida huquqbazarliklarning oldini olish bo'yicha ta'limga ustuvor ahamiyat berishlari shart.

Xulosa qilib aytish mumkinki, jamoatchilik ishtiroki transport vositalarida xavfsizlikni oshirishda ijobjiy o'zgarishlar uchun katalizator bo'lib xizmat qiladi. Jamiyat va manfaatdor tomonlarning jamoaviy sa'y-harakatlari va resurslaridan foydalinish orqali biz hamma uchun tegishlilik, ishonch va farovonlik hissini uyg'otadigan qo'llab-quvvatlovchi va xavfsiz muhitni yaratishimiz mumkin. Keling, transport vositalarimiz va ular xizmat qiladigan jamoalar uchun xavfsiz keljak qurish uchun qo'l qovushtirib, birgalikda harakat qilaylik.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ibragimjanovich, T. I., & Kurbanbay o'g'li, X. J. (2023). O 'RTA TA'LIM O 'QUV YURTLARIDA VA MUDOFAA-SPORT SOG 'LOMLASHTIRISH OROMGOHLARIDA OMMAVIY-MUDOFAA ISHLARINI TASHKILLASH VA O 'TKAZISH USLUBIYOTI. World of Science, 6(5), 631-636..
2. Ibragimjanovich, T. I., & Kurbanbay o'g'li, X. J. (2023). HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASI VA OMMAVIY-MUDOFAA ISHLARINI TASHKILLASH VA O 'TKAZISHDA HARBIY TA'LIM RAHBARINING VAZIFALARI. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(10), 1202-1206.
3. Ibragimjanovich, T. I., Komiljon o'g'li, O. D., & Raxmatjon o'g'li, X. D. (2023). YOSHLARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHDA TARIXIY, MA'NAVIY VA MADANIY MEROSIMIZNING O 'RNI VA ROLI. Scientific Impulse, 1(9), 1425-1427.
4. Ibragimjanovich, T. I., Komiljon o'g'li, O. D., & Raxmatjon o'g'li, X. D. (2023). YOSHLARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHDA TARIXIY, MA'NAVIY VA MADANIY MEROSIMIZNING O 'RNI VA ROLI. Scientific Impulse, 1(9), 1425-1427.
5. Ibragimjanovich, T. I., & Kurbanbay o'g'li, X. J. (2023). YOSHLARGA HARBIY-VATANPARVARLIK TARBIYASINI SINGDIRISH. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 6(4), 1209-1213.
6. Hamrayeva, O. F., & Yo'ldasheva, F. R. (2023). OLIY TA'LIM MUASSASASIDA EKOLOGIK TARBIYANI RIVOJLANTIRISH. YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 1(1), 37-40.
7. Hamrayeva, O. F., & Boltaboyev, N. (2023). TA'LIM JARAYONLARIDA O'QUVCHILARDA KOMUNIKATIV KOMPITENTLIKNI TAKOMILLASHTRISH. YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 1(1), 41-45.
8. Juraali o'g'li, F. N. (2023). ABDURAHMON JOMINING TALIMIY AXLOQIY QARASHLARI. YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 1(1), 48-53.
9. Mamurzoda, K. X. (2024). TARBIYA JARAYONINING MOHIYATI VA MAZMUNI TARBIYA QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI. JAMOA TARBIYA OBYEKTI VA SUBYEKTI SIFATIDA. Ta'lif innovatsiyasi va integratsiyasi, 17(4), 171-175.
10. Ibrohimovna, T. N., & Uktamovich, G. I. (2023). THE COLLOQUIAL SPEECH IN ENGLISH LINGUISTICS. YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 1(1), 76-78.
11. Абдурахмонов, А. Т. (2023). БАТАННИ СЕВМОҚ ИЙМОНДАНДИР!. YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 1(1), 79-84.
12. Lazizbek G'ayratjon o'g', O. (2023). PROFILAKTIKA INSPEKTORINING FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARI BILAN HAMKORLIGINING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. YANGI O 'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI, 1(1), 85-90.